

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Особлива частина

За загальною редакцією д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки

Підручник

Київ 2016

УДК 67.9(4Укр)304я73
ББК 347(078.8)
Ш55

*Копіювання, сканування, запис на електронні носії
і тому подібне, будь-якої частини посібника без
дозволу видавництва заборонено*

Рецензенти:

Луць В. В. – професор, доктор юридичних наук, завідувач відділу проблем приватного права НДІ Національної академії правових наук України, академік Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України;

Майданик Р. А. – професор, доктор юридичних наук, завідувач кафедри цивільного права Київського національного університету імені Тараса Шевченка, член-кореспондент Національної академії правових наук України;

Харитонов Є. О. – професор, доктор юридичних наук, завідувач кафедри цивільного права Національного університету Одеська юридична академія, член-кореспондент Національної академії правових наук України, Заслужений діяч науки і техніки України.

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Національного авіаційного університету*

Ш55 Цивільне право України: підручник. Особлива частина / За заг. ред. д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки. – К.: Вид. Ліра - К, 2016. – 1024 с.

ISBN 978-966-2609-99-8

Підручник розроблено відповідно до програми Цивільне право України з урахуванням положень чинного цивільного законодавства та базових конструкцій, які були викладені у частині першій, вимог Болонської системи, досвіду регулювання цих відносин в інших країнах, існуючих основних теоретичних конструкцій. В ньому поміщені авторські конструкції низки інститутів зобов'язального права, бачення розв'язання вузьких місць правозастосування.

Підручник розрахований на викладачів, аспірантів, студентів, ВНЗ. Він буде корисний практикам та іншим особам, які цікавляться проблемами цивільного права, особливо молодим викладачам, магістрам і здобувачам. Може бути використаний при проведенні наукових досліджень.

УДК 67.9(4Укр)304я73
ББК 347(078.8)

ISBN 978-966-2609-99-8

© Шишка Р.Б. та інші, 2015
© «Видавництво Ліра-К», 2015

ЗМІСТ

ВСТУП	3
МОДУЛЬ 1.	11
Глава 1. Загальні положення про зобов'язання	12
1. Поняття зобов'язань	12
2. Елементи зобов'язання	16
3. Множинність осіб в зобов'язаннях	20
4. Види зобов'язань	21
5. Підстави виникнення зобов'язань	33
Контрольні питання.....	36
Глава 2. Зобов'язальне право	37
1. Поняття зобов'язального права	38
2. Система зобов'язального права	41
3. Новели зобов'язального права	44
4. Актуальні проблеми зобов'язального права	45
Контрольні питання.....	47
Глава 3. Виконання зобов'язань	48
1. Поняття виконання зобов'язань	49
2. Принципи виконання зобов'язань.....	51
3. Сторони виконання зобов'язань.....	54
4. Предмет, спосіб, місце та строк виконання зобов'язань.....	62
Контрольні питання.....	68
Глава 4. Забезпечення виконання зобов'язань	69
1. Поняття і види та способи забезпечення виконання зобов'язань	70
2. Неустойка	79
3. Поручка	87
4. Гарантія	98
5. Завдаток	107
6. Застава	115
7. Притримання	137

Контрольні питання	142
Глава 5. Припинення зобов'язань	143
1. Поняття та система підстав припинення зобов'язань	143
2. Окремі способи припинення зобов'язання	146
Контрольні питання	152
Глава 6. Цивільно-правова відповідальність	154
1. Поняття цивільного правопорушення	155
2. Поняття цивільно-правової відповідальності	165
3. Функції цивільно-правової відповідальності.....	170
4. Форми і види цивільно-правової відповідальності	174
5. Звільнення від цивільно-правової відповідальності	180
6. Зміна розміру цивільно-правової відповідальності	184
Контрольні питання	186
Глава 7. Загальні положення про цивільно-правовий договір	187
1. Теоретичні конструкції цивільно-правового договору.....	188
2. Договори у зарубіжному праві.....	192
3. Поняття і значення договору.....	196
4. Свобода договору в цивільному праві.	201
5. Зміст і форма договору	204
6. Характеристика та види договорів	210
7. Виконання договорів.....	219
Контрольні питання	222
Глава 8. Укладення, зміна і розірвання договору	224
1. Укладення договору.....	225
2. Загальний порядок укладення договорів	229
3. Особливості укладення договорів на біржах, аукціонах, конкурсах тощо	232
4. Припинення цивільно-правових договорів.....	234
5. Зміна або розірвання договору	235
6. Правові наслідки розірвання договору.....	238
Контрольні питання	238
МОДУЛЬ 2	240
Глава 9 Договір купівлі-продажі	241
1. Типологічна характеристика та класифікація договорів про передачу майна у власність.	242

2. Зміст договорів про передачу майна у власність	244
3. Поняття та характеристика договору купівлі-продажу	246
4. Умови договору купівлі-продажу	249
5. Форма договору купівлі-продажу	252
6. Сторони договору купівлі-продажу	253
7. Відповідальність сторін за договором купівлі-продажу	258
Контрольні питання.....	260

9.1. Характеристика видів договору купівлі продажу 261

1.1. Види договору купівлі-продажу та специфіка окремих з них	262
1.2. Договір роздрібної купівлі-продажу	267
1.3. Роздрібна купівля-продаж лікарських засобів	275
1.4. Договір купівлі-продажу у розстрочку	280
1.5. Продаж майна з аукціонів (публічних торгів).....	283
1.6. Електронна купівля-продаж (Е-комерція).....	286
1.7. Купівля-продаж у в зовнішньоекономічному обігу	294
Контрольні питання.....	295

9.2 Договір поставки 296

2.1. Поняття договору поставки і його юридична характеристика	297
2.2. Сторони договору поставки	300
2.3.Зміст договору поставки	303
2.4. Форма договору поставки	310
2.5. Виконання договору поставки.....	312
2.6. Відповідальність сторін за договором поставки.....	314
Контрольні питання.....	318

9.3 Договір контракції 320

3.1. Поняття і значення договору контракції	321
3.2. Предмет, юридична характеристика та форма договору контракції.....	322
3.3. Сторони договору контракції.....	323
3.4. Зміст та істотні умови договору контракції.....	325
3.5. Відповідальність сторін за договором контракції.....	330
Контрольні питання.....	331

Глава 10. Постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему 332

1.Поняття договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему та його	
---	--

юридична характеристика	334
2.Сторони договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему	342
3.Види договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему	347
4.Зміст договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему	348
5.Укладення договору постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему.....	352
6.Відповідальність сторін у договорі постачання енергетичними та іншими ресурсами через приєднану систему Контрольні питання.....	354
Контрольні питання	355
Глава 11. Договір міни.....	356
1. Поняття та характеристика договору міни.	357
2. Сторони договору міни.....	359
3. Договір бартеру.	360
Контрольні питання	363
Глава 12. Договір дарування	365
1.Поняття та характеристика договору дарування.....	366
2.Види договору дарування.....	368
3.Сторони договору дарування: їх права та обов'язки.	370
4.Укладення договору дарування.	372
5. Договір пожертви.	376
6.Зміна та розірвання договору дарування.	379
Контрольні питання	380
Глава 13. Договір ренти	382
1. Поняття та характеристика договору ренти	383
2. Зміст договору ренти	384
3. Правове становище сторін за договором ренти	387
4. Припинення договору ренти	388
5. Види договору ренти	389
Контрольні питання	390
Глава 14. Договір довічного утримання (догляду)	391
1. Поняття та характеристика договору довічного утримання (догляду)	392
2. Форма договору довічного утримання (догляду).....	398
3. Сторони договору довічного утримання (догляду).....	400
4. Права та обов'язки сторін за договором довічного	

утримання (догляду).....	403
5. Виконання договору довічного утримання (догляду).....	406
6. Припинення договору довічного утримання (догляду)	408
Контрольні питання.....	411
Глава 15. Договір найму (оренди)	412
1. Договір найму як класична конструкція римського договірного права	413
2. Правове регулювання договору найму (оренди) Україні	417
3. Поняття та характеристика договору найму	419
4. Сторони договору найму	422
5. Види договору найму	424
6. Зміст договору найму	425
7. Припинення договору найму (оренди) та відповідальність сторін за його порушення	430
Контрольні питання.....	431
Глава 16. Договір прокату	432
1. Характеристика договору прокату.....	433
2. Сторони зр договором прокату	434
3. Ризики, що пов'язані із застосуванням договору прокату транспортного засобу	435
Контрольні питання.....	436
Глава 17. Договір найму земельних ділянок	437
1. Поняття та юридична природа найму земельних ділянок	438
2. Характеристика договору найму земельних ділянок та права на земельну частку (пай)	439
3. Сторони договору найму земельних ділянок, їх права та обов'язки	442
4. Предмет договору найму земельних ділянок.....	444
5. Форма договору найму земельних ділянок та права на земельну частку (пай).....	445
6. Порядок укладення договору найму земельних ділянок	447
7. Зміна, припинення та розірвання договорів оренди землі.....	449
Контрольні питання.....	452
Глава 18. Договір найму будівлі або іншої капітальної споруди.....	453
1. Поняття та юридична характеристика найму будівлі або іншої капітальної споруди	454
2. Сторони договору найму будівлі або іншої капітальної	

споруди їх права та обов'язки.....	455
3. Зміст договору найму будівлі або іншої капітальної споруди.....	457
4. Форма договору найму будівлі або іншої капітальної споруди.....	461
5. Порядок укладення договору найму будівлі або іншої капітальної споруди.....	463
6. Зміна, припинення та розірвання договорів оренди будівлі або іншої капітальної споруди.....	465
Контрольні питання.....	467
Глава 19. Найм (оренда) транспортного засобу.....	468
1. Поняття та предмет договору найму (оренди) транспортного засобу (ТЗ).....	468
2. Особливості договору найму (оренди) транспортного засобу.....	470
3. Відповідальність за порушення умов договору та пошкодження транспортного засобу.....	472
Контрольні питання.....	472
Глава 20. Договір лізингу.....	473
1. Поняття та предмет договору лізингу.....	474
2. Види та форми договору лізингу.....	475
3. Суб'єкти договору лізингу. Права та обов'язки сторін у договорі лізингу.....	476
Контрольні питання.....	478
Глава 21. Договір найму житла.....	479
1. Поняття договору найму (оренди) житла та його характеристика.....	480
2. Види договору найму (оренди) житла.....	482
3. Сторони договору найму (оренди) житла та їх правове становище.....	486
4. Зміст договору найму (оренди) житла.....	489
5. Відповідальність сторін за договором договору найму (оренди) житла.....	494
6. Договір найму соціального житла.....	497
7. Відповідальність сторін за договором найму (оренди) житла.....	498
8. Найм житла із житлового фонду соціального призначення.....	500
Контрольні питання.....	507

Глава 22. Позичка	508
1. Поняття та предмет договору позички	508
2. Сутнісні ознаки та зміст договору позички	512
3. Відповідальність за порушення умов договору та припинення договору позички	516
Контрольні питання.....	517
Глава 23. Договір підряду. Загальні положення	518
1. Поняття та характеристика договору підряду	518
2. Зміст договору підряду	520
3. Сторони договору підряду.....	522
4. Права та обов'язки сторін у договорі підряду	524
5. Відповідальність сторін за договором підряду.....	527
Контрольні питання.....	528
Глава 24. Побутовий підряд	530
1 Поняття та характеристика договору побутового підряду	531
2. Зміст договору побутового підряду	533
3. Сторони у договорі побутового підряду	536
4. Відповідальність сторін за невиконання або неналежне виконання договору побутового підряду	539
Контрольні питання.....	543
Глава 25. Будівельний підряд	544
1. Поняття і характеристика договору будівельного підряду.....	545
2. Система договорів в капітальному будівництві	547
3. Зміст договору будівельного підряду	549
4. Права та обов'язки сторін за договором будівельного підряду	554
5. Відповідальність сторін за договором будівельного підряду... ..	560
Контрольні питання.....	563
Глава 26. Договори ремонту та дизайну	564
1. Поняття і характеристика договору ремонту.....	565
2. Види договору ремонту	567
3. Зміст договору ремонту	567
4. Відповідальність за договором ремонту.....	573
5. Договір тюнінгу	576
5. Договір на проведення ландшафтних та дизайнерських робіт	580
Контрольні питання.....	583

Глава 27. Підряд на проектні та пошукові роботи	584
1. Поняття та характеристика договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт	585
2. Сторони договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт	586
3. Права та обов'язки сторін договору на виконання проектних та пошукових робіт	588
4. Відповідальність сторін за договором підряду на проведення проектних та пошукових робіт	593
Контрольні питання	594
Глава 28. Договір на виконання науково-дослідних або дослідно-конструкторських та технологічних робіт	596
1. Поняття та характеристика договору на виконання НДДКР	597
2. Сторони, зміст та укладення договору на виконання НДДКР	599
3. Виконання договорів на виконання НДДКР	604
4. Відповідальність сторін за договором на виконання НДДКР	606
5. Договір на проведення оцінки майна	608
Контрольні питання	610
Глава 29. Договори про надання послуг	611
1. Поняття, значення та характеристика договорів з надання послуг	612
2. Система договорів з надання послуг	616
3. Зміст та форма договорів з надання послуг	618
4. Відповідальність сторін за договорів з надання послуг	621
Контрольні питання	622
Глава 30. Договір про надання оплатних медичних послуг	623
1. Поняття договору про надання оплатних медичних послуг	624
2. Правила укладання договору про надання оплатних медичних послуг	627
3. Форма договору про надання оплатних медичних послуг	632
4. Сторони договору про надання оплатних медичних послуг	633
5. Строк дії договору про надання оплатних медичних послуг	635
6. Відповідальність за договором про оплатне надання медичних послуг	636
Контрольні питання	637
Глава 31. Договір перевезення	638
1. Поняття, система та види договору перевезення	639

2. Договір перевезення вантажу: особливості суб'єктного складу, укладання, виконання, відповідальність.....	641
3. Особливості перевезення вантажів морським транспортом.....	642
4. Договір про буксирування.....	650
5. Особливості договору перевезення пасажирів та багаж.....	651
6. Договір перевезення пасажирів.....	651
Контрольні питання.....	659
Глава 32. Договір транспортного експедирування.....	661
1. Поняття і види транспортно-експедиційних послуг.....	662
2. Договір транспортного експедирування та його характеристика.....	663
3. Права та обов'язки сторін за договором транспортного експедирування.....	666
4. Відповідальність експедитора та клієнта.....	667
Контрольні питання.....	668
Глава 33. Договір зберігання.....	669
1. Загальні положення про договір зберігання.....	670
2. Сторони договору зберігання.....	674
3. Зміст договору зберігання.....	675
4. Види договору зберігання.....	677
5. Права та обов'язки сторін за договором зберігання.....	681
6. Відповідальність сторін за договором зберігання.....	685
Контрольні питання.....	689
Глава 34. Договір страхування.....	690
1. Поняття страхування.....	692
2. Договір страхування та його характеристика.....	693
3. Зміст та форма договору страхування.....	695
4. Сторони в договорі страхування.....	696
5. Припинення договору страхування.....	699
Контрольні питання.....	699
Глава 35. Договір доручення.....	700
1. Поняття і елементи договору доручення.....	700
2. Сторони договору доручення.....	701
3. Зміст та виконання договору доручення.....	702
4. Права та обов'язки сторін за договором доручення.....	703
5. Припинення договору доручення.....	704
Контрольні питання.....	705

Глава 36. Договір комісії	706
1. Поняття та характеристика договору комісії.....	707
2. Сторони договору комісії	708
3. Зміст договору комісії.....	709
4. Права та обов'язки сторін за договором комісії.....	711
5. Договір субкомісії	712
6. Відповідальність сторін за договором комісії	713
7. Договір консигнації.....	713
Контрольні питання	715
Глава 37. Договір довірчого управління майном	716
1. Поняття та характеристика договору довірчого управління майном.....	716
2. Сторони договору довірчого управління майном	722
3. Зміст договором управління майном.....	723
4. Права та обов'язки сторін за договором управління майном ...	725
5. Відповідальність за порушення зобов'язань за договором управління майном.....	727
Контрольні питання	729
Глава 38. Договір позики	730
1. Поняття та характеристика договору позики	730
2. Укладання договору позики, його умови.....	732
3. Права та обов'язки сторін за договором позики.....	735
4. Відповідальність сторін за договором позики.....	738
Контрольні питання	740
Глава 39. Кредитний договір	741
1. Поняття кредиту	742
2. Види кредитів	744
3. Кредитний договір та його характеристика.....	748
4. Зміст договору кредиту	749
5. Форми гарантування повернення кредитів.....	750
6. Відповідальність сторін за договором кредиту	751
Контрольні питання	753
Глава 40. Договір банківського вкладу (депозиту)	754
1. Поняття та характеристика договору банківського вкладу (депозиту)	755
2. Сторони договору банківського вкладу (депозиту)	759
3. Зміст договору банківського вкладу (депозиту).....	760
4. Укладення та розірвання договору банківського	

вкладу (депозиту)	765
5. Види договору банківського вкладу (депозиту)	766
6. Зміст і форма договору банківського вкладу (депозиту)	767
Контрольні питання.....	768
Глава 41. Банківський рахунок.....	769
1. Поняття та характеристика договору банківського рахунку....	770
2. Види банківських рахунків.....	772
3. Порядок відкриття та закриття банківського рахунку	775
4. Права та обов'язки сторін за договором банківського рахунку	777
5. Правові наслідки порушення зобов'язань за договором.....	778
6. Договори, що супроводжують договір банківського рахунку .	778
7. Договір на відкриття карткового рахунку та обслуговування платіжної картки.....	780
8. Договір еквайрінгу	784
Контрольні питання.....	787
Глава 42. Договір факторингу	788
1. Поняття та юридична характеристика факторингу	788
2. Місце договору факторингу в системі договірної права.....	791
3. Види договорів факторингу	794
4. Зміст і виконання договору факторингу	796
Контрольні питання.....	800
Глава 43. Загальні засади розрахунків у цивільно-правових відносинах.....	801
1. Поняття, форми розрахунків між учасниками цивільних правовідносин.....	802
2. Безготівкові розрахунки.....	803
3. Готівкові розрахунки.....	804
Контрольні питання.....	807
Глава 44. Порядок здійснення розрахунків в цивільно-правових відносинах.....	809
1. Розрахунки із застосуванням платіжних доручень	809
2. Розрахунки за акредитивом	811
3. Розрахунки за інкасовими дорученнями	813
4. Розрахунки із застосуванням розрахункових чеків.....	815
Контрольні питання.....	816

Глава 45. Договори про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	817
1. Загальні положення про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності	818
2. Поняття та характеристика ліцензійного договору.....	821
3. Правове становище сторін за ліцензійним договором.....	822
4. Укладення та припинення ліцензійного договору	823
5. Договір про створення за замовленням і використання об'єкта права інтелектуальної власності.....	827
6. Договір про передання виключного майнового права на об'єкт права інтелектуальної власності	828
7. Договір інжинірингу	830
Контрольні питання	831
Глава 46. Договір комерційної концесії)	832
1. Поняття, характеристика і види договору комерційної концесії	832
2. Зміст договору комерційної концесії	834
3. Правове становище сторін за договором комерційної концесії	836
4. Відповідальність сторін за договором комерційної концесії	839
Контрольні питання	843
Глава 47. Договір про спільну діяльність	843
1. Загальні положення про спільну діяльність	843
2. Договір простого товариства.....	846
3. Сторони договору простого товариства.....	848
4. Зміст договору простого товариства	849
5. Права та обов'язки сторін у договорі простого товариства	850
6. Відповідальність сторін за договором простого товариства.....	851
7. Припинення договору простого товариства	852
Контрольні питання	854
Глава 48. Недоговірні зобов'язання	855
1. Публічна обіцянка винагороди без оголошення конкурсу.....	856
2. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу	860
3. Вчинення дій у майнових інтересах іншої особи без її доручення.....	864
4. Рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи.....	866
5. Створення загрози життю, здоров'ю, майну фізичної особи	

або майну юридичної особи	868
Контрольні питання.....	870
Глава 49. Зобов'язання із спричинення шкоди	872
1. Загальні положення про відшкодування шкоди	874
2. Види деліктних зобов'язань	877
3. Умови виникнення деліктних зобов'язань.....	878
4. Цивільно-правова відповідальність за завдання шкоди.....	881
5. Порядок та обсяг відшкодування заподіяної шкоди	883
Контрольні питання.....	885
Глава 50. Характеристика окремих видів	
відшкодування шкоди.....	886
1. Система норм про відшкодування шкоди	888
2. Відшкодування шкоди при посяганні на життя та	
здоров'я людини	890
2.1. Відшкодування шкоди, завданою особою у разі	
здійснення нею права на самозахист.....	890
2.2. Відшкодування моральної шкоди.....	891
2.3. Відшкодування шкоди, завданої каліцтвом або	
іншим ушкодженням здоров'я або смертю	893
3. Зобов'язання про відшкодування власної шкоди	896
3.1. Відшкодування шкоди, яка завдана органом	
державної влади, органом влади АРК або	
органом місцевого самоврядування	897
3.2. Відшкодування шкоди, яка завдана органом	
державної влади, органом влади АРК або органом місцевого	
самоврядування у сфері нормотворчої діяльності	897
3.3. Відшкодування шкоди, завданої незаконними рішеннями,	
діями чи бездіяльністю органу дізнання, попереднього	
(досудового) слідства, прокуратури або суду.....	898
3.4. Відшкодування шкоди завданої злочином якщо	
встановлено деліквента і він є платоспроможним	900
4. Відповідальність за чужу шкоду.....	901
4.1. Відшкодування шкоди, заподіяної найманим	
працівником установи, підприємства, організації під час	
виконання ним своїх трудових обов'язків	901
4.2. Відшкодування шкоди, завданої посадовою або службовою	
особою органу державної влади, органу влади АРК або	
органу місцевого самоврядування.....	902
4.3. Відшкодування майнової шкоди фізичній особі, яка	
потерпіла від злочину	903

4.4. Відшкодування шкоди, завданої особами, що не досягли повноліття	903
4.5. Відшкодування шкоди, завданої неповнолітньою особою	904
4.8. Відшкодування шкоди, завданої недієздатною особою	905
5. Відшкодування шкоди, завданої у особливому стані	906
5.1. Відшкодування шкоди, завданої у стані крайньої необхідності	906
5.2. Відшкодування шкоди, завданої фізичною особою, яка не усвідомлювала значення своїх дій та (або) не могла керувати ними	907
6. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки	907
6.1. Відшкодування шкоди, завданої джерелом підвищеної небезпеки	909
6.2. Відшкодування ядерної небезпеки	911
7. Відшкодування шкоди, завданої внаслідок недоліків товарів, робіт (послуг)	911
Контрольні питання	912

Глава 51. Зобов'язання у зв'язку із набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави	913
1. Загальна характеристика зобов'язань у зв'язку із набуттям, збереженням майна без достатньої правової підстави	913
2. Умови виникнення зобов'язань з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави	917
Контрольні питання	920

Глава 52. Поняття спадщини	921
1. Поняття спадкового права	922
2. Презумпції у спадковому праві	925
3. Поняття спадкування та спадкового права	927
4. Спадщина та її склад	928
5. Особливості спадкування окремих видів спадщини	929
6. Місце відкриття спадщини	932
7. Час відкриття спадщини	936
8. Види спадкування	939
9. Учасники спадкових правовідносин	940
10. Усунення від права на спадкування	943
Контрольні питання	945

Глава 53. Спадкування за заповітом	946
1. Тестаментоздатність та її особливості	947

2. Поняття та елементи заповіту	950
3. Зміст заповіту.....	952
4. Заповідальні легати	954
5. Види заповітів.....	958
6. Форма заповітів	961
7. Скасування , зміна заповіту.....	965
8. Визнання заповіту недійсним.....	967
9. Виконання заповіту	968
Контрольні питання.....	972
Глава 54. Спадкування за законом.....	974
1. Поняття та підстави спадкування за законом	975
2. Черги спадкування за законом	976
3. Спадкування за правом представлення	979
4. Розмір частки спадкоємців за законом	981
Контрольні питання.....	981
Глава 55. Прийняття спадщини	983
1. Право на прийняття спадщини.....	983
2. Строк при прийнятті спадщини	985
3. Право на відмову від прийняття спадщини	986
4. Поділ спадщини між спадкоємцями	988
5. Охорона спадщини і управління нею	989
6. Оформлення права на спадщину.....	992
Контрольні питання.....	993
Глава 56. Спадковий договір	994
1. Поняття і юридична природа спадкового договору	994
2. Сторони спадкового договору.....	996
3. Форма спадкового договору	998
4. Виконання спадкового договору.....	1000
5. Припинення спадкового договору	1005
Контрольні питання.....	1007

Навчальне видання

ЦИВІЛЬНЕ ПРАВО УКРАЇНИ

Особлива частина

За загальною редакцією д.ю.н., проф. Р. Б. Шишки

Підручник

Керівник видавничого проекту *Зарицький В. І.*

Дизайн обкладинки *Зільбер О. І.*

Комп'ютерна верстка *Іваненко О. М.*

Підписано до друку 22.05.2015. Формат 60×84 1/16.5
Папір офсетний. Друк офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Умовн. друк. аркушів — 59,52. Обл.-вид. аркушів — 56,35.
Зам. №_____

«Видавництво Ліра-К»
Свідоцтво № 3981, серія ДК.
03179, м. Київ, вул. Прилужна 14, оф. 42
тел./факс (044) 247-93-37; 450-91-96

Сайт: lira-k.com.ua, відділ збуту: lira-k@ukr.net,
редакція: zv_lira@ukr.net